

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Sultan Hamid II van Pontianak en de federale staatsvorming van Indonesië: een politieke biografie van Max Alkadrie (1913-1978)
Paijens, K.M.

Citation

Paijens, K. M. (2025, October 7). *Sultan Hamid II van Pontianak en de federale staatsvorming van Indonesië: een politieke biografie van Max Alkadrie (1913-1978)*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4266684>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4266684>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Sultan Hamid II van Pontianak

en de federale staatsvorming van Indonesië
Een politieke biografie van Max Alkadrie (1913-1978)

Katja Paijens

2025

Vormgeving Katja Paijens

Omslagfoto Sultan Hamid II van Pontianak, ca. 1945-1949. Collectie A. Kater.

Print Ipskamp Printing, Enschede. Met dank aan Lieke en Gilles.

Copyright © Katja Paijens 2025

Sultan Hamid II van Pontianak en de federale staatsvorming van Indonesië Een politieke biografie van Max Alkadrie (1913-1978)

Proefschrift

ter verkrijging van

de graad van doctor aan de Universiteit Leiden,

op gezag van rector magnificus prof.dr.ir. H. Bijl,

volgens besluit van het college voor promoties

te verdedigen op dinsdag 7 oktober 2025

klokke 10.00 uur

door

Katja Mirabelle Paijens

geboren te Vlissingen in 1973

Promotores

Prof.dr. M. Bloembergen

Prof.dr. H. Schulte Nordholt

Copromotor

Dr. T. van den Berge

Promotiecommissie

Prof.dr. H.W. van den Doel

Prof.dr. T.W. Brocades Zaalberg

Prof.mr.dr. A.W. Bedner

Prof.dr. S. Protschky (Vrije Universiteit, Amsterdam)

Dr. A.F. Schrikker

Dit promotieonderzoek is gefinancierd en ondersteund door het Instituut voor Geschiedenis, Universiteit Leiden & het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land, en Volkenkunde in Leiden.

Inhoud

Inleiding	1
Thematiek	2
De onafhankelijkheidsstrijd en federale staatsvorming van Indonesië in historiografisch perspectief	2
Hamid en federalisme: onderbelicht en stereotiep	17
Pluriformiteit, etniciteit, identiteit en 'sense of belonging'	18
Onderzoeksvragen	22
Methodiek	23
De jonge jaren van Max Alkadrie, 1913-1945	27
1 Jeugd en sociaal en militair leven	29
Een hybride jeugd: afkomst, opvoeding en de koloniale staat, 1913-1933	29
Pontianak	30
Mummy en Aunty	36
Naar school	37
Cadet op de Koninklijke Militaire Academie, 1933-1936	40
Naar Nederland	41
De KMA	42
Vanwege Didi	47
KNIL-officier en societyfiguur, 1936-1945	48
Huwelijk en de beau monde	49
Oorlogsdreiging	51
Krijgsgevangene	53
Een groot verlies	54
Van sultan tot kepala daerah: loyaliteit, plichtsbesef en politiek engagement, oktober 1945- mei 1947	59
2 Sultan en zelfbestuurder van Pontianak, oktober 1945-mei 1946	61
Machtvacuüm	61
De sultansbenoeming	64
Kennismakingsreizen	68
Etnische verhoudingen	68
Voor wat hoort wat	71
Volgeling van Van Mook	73
Indonesische nationalist	76
Nederlandse marionet	78
3 Kepala daerah van West-Kalimantan, juni 1946-mei 1947	83
Een eigen geluid	83
Lokaal verzet	89
De West-Borneoraad	90
Een stadsbestuur voor Pontianak	93
Deelstaat Borneo, Negara Kalimantan	95
Politieke verdeeldheid in Borneo	99
Kepala Daerah Istimewa Kalimantan Barat	102
Wel Kalimantan, geen negara	108

	De internationalisering van het Indonesische conflict, mei 1947-mei 1948	111
4	Militair tegenwicht, mei-augustus 1947	113
	Bij wijze van buitenlandse mogendheid	115
	Onbegrip	118
5	Op wereldreis voor een federaal Indonesië, augustus-december 1947	121
	Naar de Verenigde Naties in New York	121
	Nederland en Groot-Brittannië	128
	Het Midden-Oosten	133
	India en Pakistan	136
	Een eclatante mislukking	138
6	Buitensluiting en diplomatie, december 1947-mei 1948	141
	Een federale interim-regering	141
	Kalimantan	144
	“Wat doet sultan Hamid in Djocja?”	149
	 Leider van de Indonesische federalisten, mei 1948-december 1949	153
7	De Bijeenkomst Federaal Overleg, mei 1948-juni 1949	155
	De Bandungconferentie	155
	De oprichting van de Bijeenkomst Federaal Overleg	157
	Blok saya	159
	“Wij willen het thans zelf doen”	160
	Wankele positie	164
	Voorzitter BFO	167
	“Partij kiezen wil ik niet”	169
	Twist in de BFO	171
	Een hartstochtelijk beroep	179
8	Overeenstemming op de Inter-Indonesische Conferentie, juni-augustus 1949	185
	Dialogoog en strategie	185
	De Inter-Indonesische conferentie	187
9	Eenheid in verscheidenheid, augustus-december 1949	195
	De Rondetafelconferentie	195
	Nederland	198
	Militaire Zaken	201
	Minderheden	204
	De slotzitting	207
	Nieuwe posities	211
	Formateur	212
	Minister	213
	Hoge commissaris	214
	De soevereiniteitsoverdracht	215
	 De Garuda en de val, 1950-1978	221
10	De Garuda en de ondergang, 1950-1958	223
	De Garuda Pancasila, 1950	223
	De ondergang, 1950	228
	De liquidatie van de federatie	229
	Westerling	230
	Hemeltergende schandalen	233

	De zaak Sultan Hamid II, 1953-1958	237
	Drees en Hatta	238
	Eenheid	239
	Een politiek proces	240
	Moreel schuldig, juridisch niet	241
	Vrij	244
11	Na de val, 1959-1978	247
	Oude politieke vrienden	247
	Opnieuw in de greep van Soekarno	248
	Rekenschap	254
	Conclusie: de man die nergens bij hoorde	259
	Mooie Max, sultan Hamid II van Pontianak	259
	Samenvatting	263
	Een hybride jeugd, 1913-1945	263
	Sultan Hamid II van Pontianak en de dekolonisatie, 1945-1949	264
	Isolament na de onafhankelijkheid, 1950-1978	267
	Summary	271
	A hybrid youth, 1913-1945	271
	Sultan Hamid II of Pontianak and decolonization, 1945-1949	272
	Isolation after the Independence, 1950-1978	275
	Namen en schrijfwijze	279
	Illustratieverantwoording	280
	Bibliografie	281
	Dankwoord	291
	Curriculum vitae	292